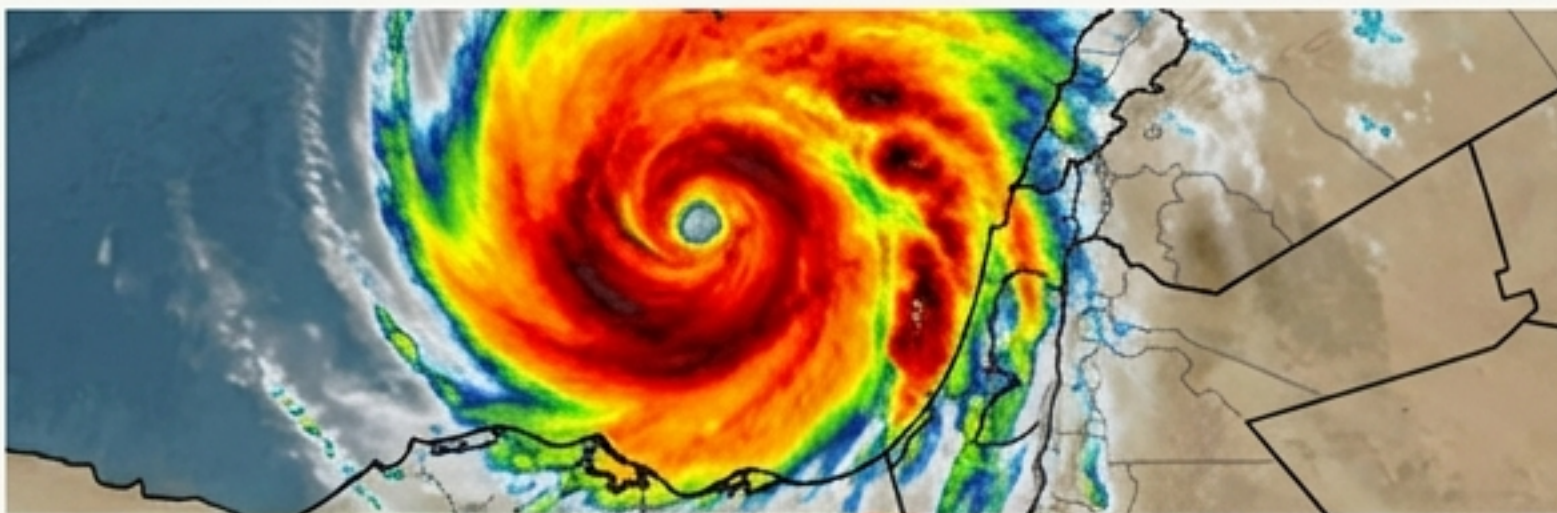

סופת "ביירון" ומה שמעבר: שיעור על מזג אוויר קיצוני בישראל

מאירוע אקטואלי להבנת המדע, ההיסטוריה והיערכות לעתיד

כש"ביירון" הכתה בישראל

גשמים עזים:

בכמה תחנות נמדדו יותר מ-100 מ"מ גשם, ובאחת מהן אף יותר מ-200 מ"מ.

הצפות נרחבות:

חילוץ 14 לכודים מכלי רכב ובתים ביבנה בלבד.

שיבושי תנועה:

הופסקה תנועת הרכבות בקו באר באר שבע-לוד ונחסמו כבישים.

סופה מגיעה, ופתאום כולם מדברים על "בירון". אבל מאיפה הגיע השם?

ומה זה מלמד אותנו על היערכות לאירועי קיצון?

פענוח הקוד: כך סופות מקבלות שם

סופות משמעותיות (אצלנו בים התיכון)

✓ מיזם אזורי מאז 2021: ישראל, יוון
וקפריסין.

✓ רשימת שמות שנקבעה מראש לכל עונה.

✓ המטרה: יצירת שפה אחידה בין חזאים,
רשויות וכלי תקשורת לתיאום התרעות
והיערכות.

WORLD
METEOROLOGICAL
ORGANIZATION

הוריקנים וסופות טרופיות (בעולם)

✓ נקבעים על ידי ארגון המטאורולוגיה
העולמי (משנת 1953).

✓ רשימות **שש-שנתיות** לפי ה-ABC, עם
איזון בין שמות גבריים לנשיים.

✓ שמות של סופות קטלניות במיוחד (כמו
"קתרין") מוצאים מהרשימה.

רשימת השמות לעונת 2025-2026

אדל	דוד	אלינה
קורנרו	גאיה	יונתן
ביירון	מאיה	פז
סיוון	ורדי	יובל...

השם הוא כלי עבודה. הוא מאפשר לתקשר בבהירות לגבי סכנה מתקרבת, להעלות את מודעות הציבור, ולתעד את האירוע למחקר עתידי.

לא כל סופה היא גשם: האיום הבלתי נראה שמגיע מהמדבר

5,510

ישראלים מתו בטרם עת מזיהום אוויר בשנת 2023.

4,699

מתוכם יוחסו ישירות לחלקיקי אבק עדינים ומסוכנים (PM2.5).

- **מקור האבק**

מדבריות ירדן וצפון אפריקה, מוסע לישראל על ידי מערכת "אפיקים סוף".

- **סיכונים בריאותיים**

חלקיקי האבק חודרים לדרכי הנשימה ועלולים לגרום לגירוי, התקפי אסתמה, ולהגביר סיכון להתקפי לב ושבץ מוחי.

העתיז כבר כאן: הסופות משנות את פניהן

מחקר חדש קובע: סופות העתיז בישראל יהיו פחות גשומות, אך עוצמתיות ומרוכזות יותר.

המשמעות: פחות ימי גשם, אך סיכון גבוה יותר להצפות פתע עירוניות ושיטפונות בזק בנחלים, גם הקטנים שבהם.

איפה אנחנו פגיעים? מפת הסיכונים של ישראל לשיטפונות

מרחב החוף

אגן איילון/ירקון, נחל
הקישון, נחל לכיש.
(סיכון גבוה לתשתיות קריטיות
ואוכלוסייה צפופה).

אזור המדבר/דרום

מרחב ים המלח, נגב וערבה.
(סיכון גבוה לשיטפונות בזק
קטלניים).

זיכרון קצר? אירועי מזג אוויר קיצוניים בהיסטוריה של ישראל

:1950

אירוע השלג הנרחב ביותר שתועד. שלג ירד ברוב חלקי הארץ, כולל מישור החוף, והגיע לעומק 60-70 ס"מ בירושלים ו-12-19 ס"מ בתל אביב.

:1991/92

חורף סוער במיוחד עם מספר אירועי שלג חריגים, כולל במישור החוף הצפוני, עמק יזרעאל, ובמקומות נמוכים.

:2013

סופת שלגים משמעותית בחודש דצמבר, הנחשבת לחריגה בעוצמתה ובתזמונה המוקדם, משתקת את ירושלים עם 40-80 ס"מ של שלג.

מידע הוא כוח. עכשיו תורכם.

המשימה: להפוך ידע להיערכות פעילה לסופה הבאה

משימה 1: בונים חוסן אישי ומשפחתי

לפני סופת גשמים

- ניקוי מרזבים
- חיזוק חפצים רופפים על הגג (דוד שמש, אנטנות)
- גיזום ענפים שעלולים לקרוס

בזמן סופת אבק

- הישארו במבנים וסגרו חלונות
- הימנעו מפעילות גופנית בחוץ (במיוחד אוכלוסיות רגישות: חולי לב וריאות, קשישים, קשישים, ילדים ונשים בהריון)

בזמן סופת גשמים והצפות

- הימנעו מכניסה לשולליות עמוקות, מעברים תת-קרקעיים וחניונים
- הישארו רחוקים מנחלים ומאפיקי זרימה

משימה 2: חשיבה ביקורתית - שם לסופה, גימיק או כלי חיוני?

האם מתן שמות פרטיים לסופות הוא כלי אפקטיבי להגברת המודעות וההיערכות, או שהוא בעיקר גימיק תקשורתי שעלול לגרום לזילות או פאניקה מיותרת?

בעד

- יוצר שפה אחידה בין רשויות ותקשורת
- מעלה מודעות ציבורית
- מעודד הקפדה על הנחיות
- מקל על תיעוד ומחקר

נגד

- עלול ליצור "עייפות" והתעלמות אם משתמשים בו יותר מדי
- יכול להוביל לפאניקה מיותרת
- יכול להוביל לזלזול אם הסופה פחות חמורה מהצפוי

משימה 3: חקר מקומי - האם השכונה שלכם מוכנה?

1. פתחו את מפת הסיכונים משקף 8.
אתרו את מיקום ביתכם ובית הספר.

2. זהו את הנחל או אפיק הניקוז המרכזי
הקרוב ביותר לאזורכם.

3. חשבו וחקרו: האם ישנם אזורים
נמוכים, חניונים תת-קרקעיים או
כבישים בשכונה שלכם שעלולים להיות
מוצפים בסופת גשם חריגה?

המשימה המסכמת: בניית הטיעון שלכם

האם הציבור והרשויות בישראל מוכנים לסופות הבאות, וכיצד עליהם להיערך באופן מיטבי?

4

מסקנה והמלצות

סכמו והציעו 2-3 כיווני פעולה מעשיים לרשויות או לציבור.

3

התמודדות עם טענת נגד

התייחסו לטיעון כמו "בני האדם עדיין קטנים מול איתני הטבע... לשלוט בו - עדיין גדול עלינו". (תשובה אפשרית: המטרה אינה שליטה, אלא הפחתת נזקים).

2

נימוקים וראיות

בססו את טענתכם על נתונים מהמצגת (לדוגמה: נתוני תמותה מאבק, שינוי אופי הסופות, אזורי סיכון ספציפיים).

1

טענה

הציגו את עמדתכם בבירור (מוכנים / לא מוכנים / מוכנים חלקית).

העתיד מתחיל בהבנה. מה למדנו?

1. **מזג אוויר קיצוני הוא מערכת מורכבת:** הוא שילוב של מדע (אקלים), היסטוריה (אירועי עבר), ותכנון אנושי (היערכות).
2. **היערכות היא חובה, לא המלצה:** שינויי האקלים מחייבים אותנו לחשוב אחרת על תשייות, תכנון והתנהגות אישית כדי להפחית נזקים.
3. **לכל אחד מאיתנו יש תפקיד:** בהבנת הסיכונים בסביבתו, בהיערכות אישית ומשפחתית, ובהסתתפות פעילה בשיח הציבורי על עתידנו.